

ردیف	سؤالات	بارم														
۱	تعریف اصطلاحات الف) فعل معصوم: ج) قاعدة اصالة الظهور: ب) اجتهاد: د) اجماع منقول:	۲														
۲	درست یا نادرست الف) شیعیان به دلیل دسترسی به ائمه، حدود ۲۰۰ سال بعد از اهل تسنن احساس نیاز به علم اصول کردند. ب) هدف فقیهان و محدثان بزرگ از جمع‌آوری اکثر جوامع روایی، رفع نیازهای فقهی و شرعی بوده است. ج) اجماع در اصطلاح یعنی اتفاق نظر جمعی از فقه‌های متقدم در یک حکم شرعی. د) استفاده از عقل در فهم صحیح شریعت، نزد اصولیون، بدیهی نیست. ه) اگر ثابت شود جمله‌ای مفهوم دارد، آن مفهوم بی‌تردید حجت است. و) معامله، هر عمل غیرعبادی است که قصد قربت می‌خواهد.	۱/۵														
۳	ارتباط بخشی (۲ مورد در ستون دوم اضافه می‌باشد) <table><tr><th>ستون اول</th><th>ستون دوم</th></tr><tr><td>الف) جملاتی که اغلب اوقات مفهوم مخالف ندارند.</td><td>۱- قرآن</td></tr><tr><td>ب) زیربنای منابع فهم و درک معارف دینی</td><td>۲- اصول فقه</td></tr><tr><td>ج) یکی از ادله اجتهادی لفظی</td><td>۳- شرطی</td></tr><tr><td>د) دانش متمایز ساختن حجت شرعی از غیر آن</td><td>۴- عقل</td></tr><tr><td></td><td>۵- درایه</td></tr><tr><td></td><td>۶- وصفی</td></tr></table>	ستون اول	ستون دوم	الف) جملاتی که اغلب اوقات مفهوم مخالف ندارند.	۱- قرآن	ب) زیربنای منابع فهم و درک معارف دینی	۲- اصول فقه	ج) یکی از ادله اجتهادی لفظی	۳- شرطی	د) دانش متمایز ساختن حجت شرعی از غیر آن	۴- عقل		۵- درایه		۶- وصفی	۱
ستون اول	ستون دوم															
الف) جملاتی که اغلب اوقات مفهوم مخالف ندارند.	۱- قرآن															
ب) زیربنای منابع فهم و درک معارف دینی	۲- اصول فقه															
ج) یکی از ادله اجتهادی لفظی	۳- شرطی															
د) دانش متمایز ساختن حجت شرعی از غیر آن	۴- عقل															
	۵- درایه															
	۶- وصفی															
۴	چند گزینه‌ای الف) به جمله‌ای که در برابر عام قرار می‌گیرد و آن را از دایره شمولیت خارج می‌کند گفته می‌شود. □ (۱) خاص □ (۲) مقید □ (۳) مخصّص ب) چرا جمله «اگر بخوابی وضویت باطل می‌شود» مفهوم مخالف ندارد؟ □ (۱) میان شرط و جواب، ملازمه نیست. □ (۲) جواب، متوقف و مترتب بر وجود شرط نیست. □ (۳) سببیت شرط برای جواب، انحصاری نیست. ج) قوی‌ترین عامل در جهت تأسیس علم اصول در شیعه، کدام مورد می‌باشد؟ □ (۱) اهتمام شارع مقدس به آموزش روش استنباط احکام □ (۲) دور شدن از عصر نصوص □ (۳) رقابت علمای شیعه با علمای اهل تسنن	۱/۵														

ردیف	سؤالات	بارم
۵	مشخص کنید در هر یک از موارد زیر، نهی و بطلان، ملازمه دارد یا ندارد؟ (الف) قرض ربوی (ب) بیع وقت نداء	۰/۵
۶	شروط «مقدمات حکمت» را بنویسید.	۱
۷	درباره «اجماع» به پرسش‌های زیر پاسخ دهید: (الف) تفاوت اجماع نزد شیعه و اهل تسنن چیست؟ (ب) توضیح دهید چرا اکثر فقها به اجماع‌های نقل شده از فقهای متقدم شیعه اعتماد می‌کنند؟	۰/۵ ۰/۷۵
۸	در هر یک از عبارت‌های زیر، کدام نوع از الفاظ عموم استفاده شده است؟ (الف) احترم العلماء: (ب) کُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ: (ج) لَا تَشْتُمُ أَحَدًا:	۱/۵
۹	هر یک از روایات زیر، بر حجیت کدام یک از اصول علمیه اشاره دارد؟ (الف) حدیث رفع: (ب) أَخْوَكُ دِينَكَ فَاحْتِطْ لِدِينِكَ بِمَا شِئْتَ: (ج) إِذَا شَكَّكَتَ فَأَبْنِ عَلَى الْيَقِينِ:	۰/۷۵
۱۰	با توجه به سرفصل‌های درس استصحاب، نمودار را تکمیل نمایید. <div style="text-align: center;"> <pre> graph LR A[ارکان] --> C[استصحاب] B[شرایط] --> C D1["(الف)"] --> A D2["(ب)"] --> A D3["(ج)"] --> B D4["(د)"] --> B </pre> </div>	۱
۱۱	ضمن تجزیه و تحلیل مطالب زیر و در نظر گرفتن مفاهیم کاربردی کتاب، به سؤالات داده شده، پاسخ دهید. در ساعت ورزش، سعید بدون اجازه همکلاسی خود، لباس ورزشی او را پوشیده است. در میان ساعت ورزش، اذان ظهر از بلندگوی مدرسه پخش می‌شود و سعید، با عجله و بدون تعویض لباس، به نمازخانه مدرسه می‌رود و نماز ظهر خود را می‌خواند تا به ادامه ورزش برسد. بعد از ساعت ورزش، متوجه می‌شود که صاحب لباس راضی نبوده است. (الف) نماز ظهر سعید، چه حکمی دارد؟ (باطل یا صحیح) (ب) با توجه به مطالب کتاب در بحث قاعده ملازمه، برای سعید توضیح دهید، چرا چنین حکمی بر نماز او جاری می‌شود؟	۰/۲۵ ۱

ردیف	سؤالات	بارم
۱۲	زینب با لباسی پاک و طاهر، در حال حرکت در مسیر مصلی، برای اقامه نماز جمعه است. چرخ خودرویی که از کنار او می‌گذرد، در چاله‌ای می‌افتد و مقداری آب کثیف جمع شده در چاله خیابان، روی لباس او می‌پاشد. طبق اصل استصحاب، طهارت لباس زینب باقی می‌ماند و او می‌تواند با همین لباسی که بر تن دارد، نماز جمعه را اقامه نماید. - توضیح دهید چرا در این حالت، استصحاب طهارت لباس زینب جاری می‌شود؟	۰/۷۵
۱۳	رضا به همراه تعدادی از دوستان خود برای کوهنوردی به اطراف شهر می‌روند. در طول حرکت، مسیر خود را گم کرده و پس از مدتی پیاده‌روی، برای استراحت، ساعتی را توقف می‌کنند. باتری تلفن همراه آن‌ها خالی شده و هیچ وسیله دیگری برای موقعیت‌یابی و تخمین فاصله خود از شهر ندارند؛ به‌طوری که به هیچ عنوان نمی‌دانند، چند کیلومتر از شهر فاصله دارند. وقت نماز ظهر فرا می‌رسد؛ اما نمی‌دانند نمازشان شکسته یا کامل است. (الف) رضا و دوستانش، نماز خود را چگونه باید بخوانند؟ (ب) طبق کدام یک از اصول عملیه، چنین حکمی صادر می‌شود؟	۰/۲۵ ۰/۲۵
۱۴	جایگاه اجرای اصول عملیه را به طور کامل توضیح دهید.	۱
۱۵	ظهور امر و نهی در وجوب و حرمت، مشروط به چه شرایطی می‌باشد؟ (۲ مورد)	۱
۱۶	(الف) مقدمه‌ی عقلی و شرعی را تعریف کنید. (ب) برای هر کدام یک مثال بنویسید.	۱/۵
۱۷	یک قاعده‌ی عقلی را برای حجّیت احتیاط نام برده و آن را توضیح دهید.	۱
۱۸	(الف) توضیح دهید «تخیر» در کجا جاری می‌شود؟ (ب) چرا حجّیت آن بدیهی است و نیازی به استدلال ندارد؟	۰/۵ ۰/۵

۱- الف) رفتار عملی معصوم است که در مقام عمل به احکام انجام داده است. (درس ۵)

ب) به کار بردن تمام کوشش و توان برای استخراج احکام از منابع اصلی. (درس ۳)

ج) هرگاه شک کردیم که متکلم از کلام خود معنای ظاهر را قصد کرده است یا معنای غیر ظاهر را، سخنش را بر معنای ظاهر حمل می‌کنیم. (درس ۵)

د) در این نوع از اجماع، فقیه شخصاً فتاوی مجمعین را ندیده است، بلکه فقیه دیگری که اجماع را تحصیل کرده، وجود چنین اجماعی را نقل کرده است. (درس ۹)

۲- الف) نادرست (درس ۲) ب) درست (درس ۵)

ج) نادرست (درس ۹) د) نادرست (درس ۱۰)

ه) درست (درس ۷) و) نادرست (درس ۱۱)

۳- الف) مورد ۶ (درس ۷) ب) مورد ۴ (درس ۱۰)

ج) مورد ۱ (درس ۴) د) مورد ۲ (درس ۱)

۴- الف) گزینه ۳ (درس ۸) ب) گزینه ۳ (درس ۷)

ج) گزینه ۱ (درس ۲)

۵- الف) دارد (درس ۱۱) ب) ندارد (درس ۱۱)

۶- ۱) گوینده در مقام تشریع و قانون‌گذاری باشد و از روی عقل و اراده و برای منظور و مقصود خاصی جمله را بیان کرده باشد.

۲) قرینه‌ای بر وجود قیدی برای مطلق، در دست نباشد. (درس ۸)

۷- الف) قوام اجماع از نظر شیعیان به آن است که رأی و نظر معصوم را کشف کند؛ برخلاف نظر اهل تسنن که اجماع را در هر صورت به عنوان یک دلیل مستقل، حجت می‌دانند. (درس ۹)

ب) زیرا این فقها نزدیک عصر ائمه زندگی می‌کرده‌اند و با توجه به دقت فراوانی که در پیروی از روایات داشته‌اند، بسیار بعید می‌دانند که آنان سخنی بدون استناد به روایتی از معصوم گفته باشند. (درس ۹)

۸- الف) جمع معرف به «ال» (درس ۸)

ب) لفظ «کل» (درس ۸)

ج) قرار گرفتن نکره در سیاق نهی (درس ۸)

۹- الف) برائت (درس ۱۳) ب) احتیاط (درس ۱۳)

ج) استصحاب (درس ۱۲)

۱۰- الف) یقین سابق (درس ۱۲) ب) شک لاحق (درس ۱۲)

ج) وحدت متعلق یقین و شک (درس ۱۲)

د) هم‌زمانی یقین و شک (درس ۱۲)

۱۱- الف) باطل است. (درس ۱۱)

ب) زیرا وقتی خداوند از عملی نهی می‌کند، در واقع آن عمل مبعوض او است و انجام‌دهنده آن عمل نیز مورد خشم و غضب خداوند متعال خواهد بود و همین امر موجب دور شدن او از خداست. در حالی که شرط صحت اعمال عبادی، داشتن قصد قربت است، چگونه می‌توان با عملی که باعث غضب خداست و موجب دوری مرتکب آن عمل از خدا می‌شود، به او تقرب جست و قصد قربت نمود؟! (درس ۱۱)

۱۲- زیرا در این صورت ذهن زینب با دو حالت درگیر است:

۱) یقین سابق نسبت به طهارت لباسش

۲) شک نسبت به بقای طهارت لباسش

پس با توجه به اجماع ارکان و شرایط، استصحاب طهارت لباس زینب جاری می‌شود. (درس ۱۲)

۱۳- الف) باید هم شکسته و هم کامل بخوانند. (درس ۱۳)

ب) اصل احتیاط (درس ۱۳)

۱۴- گاه فقیه در میان ادله‌ی اجتهادی، یعنی کتاب، سنت، اجماع و عقل قطعی، حکم مسئله‌ی موردنظر خود را نمی‌یابد. اینجاست که اصول و قواعدی به یاری او می‌آیند تا وی، با تمسک به آن‌ها، خود و مقلدینش را «در مقام عمل» از تحیر خارج کند. به اصولی که در این جایگاه مورد تمسک واقع می‌شود «اصول عملیه» می‌گویند. (درس ۱۲)

۱۵- ظهور امر و نهی در وجوب و حرمت مشروط به شرایط زیر است:

۱) اینکه امر و نهی از سوی فرد عالی به دانی صادر شود.

۲) همراه آن، قرینه‌ای که صیغه را به معنای استحباب یا کراهت یا اباحه منصرف کند، وجود نداشته باشد. (درس ۶)

۱۶- الف) اگر وجود یک واجب متوقف بر وجود مقدمه‌ای باشد که عقل به تنهایی آن را درک می‌کند، به آن مقدمه عقلی می‌گویند؛ اما اگر مقدمه را شرع تعیین کرده باشد نه عقل، به آن مقدمه شرعی می‌گویند. (درس ۱۰)

ب) مثال مقدمه عقلی: تهیه وسایل برای رفتن به حج مثال مقدمه شرعی: طهارت برای نماز (درس ۱۰)

۱۷- قاعده‌ی اول: «اشتغال یقینی مستلزم فراغ یقینی است»؛ یعنی عقل حکم می‌کند که هر کس نسبت به تکلیفی، علم به اشتغال ذمه دارد، باید به گونه‌ای عمل کند که یقین به فراغ ذمه بیابد.

رشته: علوم و معارف اسلامی

زمان: ۷۵ دقیقه

نوبت: خرداد ۱۴۰۴

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۳/۰۸

نام و نام خانوادگی:

قاعده‌ی دوم: «قاعده‌ی وجوب دفع ضرر محتمل»؛ یعنی هرگاه عقل نسبت به عملی، ضرری را احتمال دهد، امر به پرهیز نسبت به آن می‌کند، و اگر کسی خلاف این حکم عقل رفتار کند مستحق مذمت است. (درس ۱۳)

۱۸- الف) گاهی شکّ ما میان وجوب و حرمت است. در اینجا نه امکان جمع میان دو عمل است و نه امکان ترجیح یکی بر دیگری. (درس ۱۳)

ب) هنگامی که مکلف در واقعه‌ای قرار می‌گیرد که از وجوب یا حرمت خالی نیست، عقلاً یکی از آن دو از او صادر می‌شود و راهی جز انجام یکی را ندارد. (درس ۱۳)